

JERONI CAMPDEPADRÓS

JOSEP MARIA SOLÀ

De la polifacètica obra de Maria Aurèlia Capmany —uns seixanta llibres publicats—, hem de destacar la que es considera la seva novel·la més rellevant i alhora una de les millors de la literatura catalana contemporània: *Un lloc entre els morts*, que és una falsa biografia d'un poeta romàntic anomenat Jeroni Campdepadrós. La va escriure el 1959 però va ser rebutjada per força editors fins que, al cap de vuit anys, li va publicar Nova Terra. El 1968 va obtenir el premi Sant Jordi de novel·la (en aquell moment s'atorgava a obres editades en els dos darrers anys), i passava al davant d'autors com Artís-Gener, Bartra, Porcel i Villalonga.

Com que la novel·la és la reconstrucció de la vida d'un poeta que porta a terme una periodista mitjançant els pocs documents que n'han quedat, alguns editors i crítics van caure en el parany de creure real el poeta Campdepadrós; també hi va ajudar la facècia d'un amic de Capmany, Josep M. Llompart, que va copiar uns versos del mecanoscrit inèdit de la novel·la i els va presentar sota el nom de l'«autor» a un concurs poètic (1964) del poble mallorquí de Galilea: Jeroni Campdepadrós va vèncer sense discussió. Si no arriba a ser per l'aclariment que li va fer l'autora, algun crític hagués comès una planxa que avui fóra ben divertida.

Com a inspiració per al seu heroi, sí que és veritat que el poeta de Vilanova i la Geltrú, Manuel de Cabanyes (1808-1833), va influir en Maria Aurèlia Capmany. Cabanyes és autor d'un únic llibre de tretze poemes en castellà (*Preludios de mi lira*), impossible enamorat d'una jove vilanovina, Antònia Ynglada i Moragas, estudiant d'humanitats a la Universitat de Cervera i mort de tuberculosi als vint-i-cinc anys. La seva casa natal de Vilanova i la Geltrú, anomenada Masia d'en Cabanyes (casa que inspira les Torres de Padrós de la novel·la), és actualment el «Centre d'Interpretació del Romanticisme Manuel de Cabanyes», i val molt la pena de visitar-la.

Els poemes que la periodista d'*Un lloc entre els morts* ens transcriu espriuegen descaradament:

encara no sabem si els va escriure directament Salvador Espriu (gran amic de l'autora) o els va confegir, imitant-lo, Maria Aurèlia Capmany. Mireu quin fragment més bonic d'un poema de Campdepadrós:

Vinc de molt lluny,
d'una altra nit que no recordo.
Estranger des d'ahir i per sempre,
al boirós port del meu desolat poble.
Oh, com veig que gesticulen i riuen
homes estranys que no sé de què parlen.

Vegem ara l'argument de la novel·la mitjançant els quatre llocs on viurà el seu protagonista, Jeroni Oleguer Campdepadrós i Jansana (1789-1821).

Torres de Padrós. Casa pairal de la rica família de mercaders Campdepadrós, amb dues esveltes torres de defensa i una avinguda de tells al davant, situada a la plana de Collblanc, fora de les muralles de Barcelona. L'avi es pensava que posseïa el títol de Cavaller de Padrós. Hi neix Jeroni Campdepadrós i la seva mare mor en el part. El nen Jeroni serà educat per una dida, Josefa Valls, i un seminarista, Basili Rovirosa. En Jeroni té els ulls negres i tendres, i una veu fosca i trencada per culpa de la tisi, que arrossega del néixer. Les Torres volen dir el paradís de la naturalesa, el paisatge, la poesia, i la salut per al seu cos malalt.

Casa de la Portaferrissa. Quan el nen té nou anys, el pare de Jeroni es torna a casar amb una

noia bonica i afrancesada que es diu Cinta Coroleu: viuran tots tres en una casa d'estil pompeïà i el nen Jeroni quedarà fascinat i impregnat dels gustos i la cultura francesa que hi senyoregen.

Universitat de Cervera. En Jeroni hi estudiarà durant dos anys i hi farà coneixença del seu únic gran amic, Erasme Bonsoms, un empordanès jacobí (que creu que Napoleó Bonaparte és un home extraordinari que encarna el progrés i la continuïtat de la revolució francesa). Als dinou anys en Jeroni serà currutaco, afrancesat i viurà un amor amb Lucienne, una dama madura i sàvia. *Currutaco* vol dir *dandy* i presumit; que vesteix segons la moda i en fa ostentació. Quan en Sebastià es vol riure de Manelic a *Terra Baixa* (acte I, escena VII), li etziba que és un currutaco i un letxuguino. En Jeroni portarà un bastó recargolat com un sarment de vinya que s'anomenava «arbre de la llibertat».

Venècia. El 1811, en Jeroni es casa amb Carolina Masramon, amb qui tindrà dues filles, Hermínia i Matilde. Si Jeroni Campdepadrós simbolitza el liberalisme (constitucionalisme), la seva muller significa l'absolutisme i l'antic règim, i sempre voldrà que Jeroni abandoni les seves idees afrancesades i retorni a l'ordre de la família i de la terra. Durant la Guerra del Francès, gràcies als seus contactes, en Jeroni salvarà uns coneguts de

ser executats per conspiració, i també evitarà que les Torres siguin cremades pels francesos. Amb el retorn de Ferran VII, s'autoexiliarà a Venècia (el seu amic Erasme ho farà a Perpinyà), on llogarà el palau Bruzàdola per continuar-hi escrivint les seves memòries, ja que ell aposta per la pervivència a través de l'escriptura: per així aconseguir *un lloc entre els morts*. Altre cop malalt de tuberculosi, tornarà a les Torres per guarir-se però fugirà temporalment a Barcelona perquè no suporta la pressió familiar al seu damunt. Amb la pesta groga dins la ciutat comtal, el pare de Jeroni se l'endurà a les Torres on el poeta morirà als trenta-dos anys, i la seva muller, en una cruel venjança, cremarà el manuscrit de les seves memòries.

Jeroni Campdepadrós és un heroi romàntic, apassionat i afrancesat, contradictori i rebel, que morirà jove, i que ens deixarà un grapat de bons poemes amb una fascinant biografia *reconstruïda* gràcies al bon ofici de la gran narradora que fou Maria Aurèlia Capmany.